

Turvallisuuden muotoutuminen ja murtumat kehkeytyvällä maaseudulla

MAARIT SIRENI & KATARIINA KOTILA

Itä-Suomen yliopisto

Sireni, Maarit & Kotila, Katariina (2026) Turvallisuuden muotoutuminen ja murtumat kehkeytyvällä maaseudulla (The formation and fractures of safety in the becoming Finnish countryside). Terra 138(1) 23–37. <https://doi.org/10.30677/terra.177642>

This article examines how experiences of safety are shaped in the Finnish countryside. The study adopts a new materialist approach to the geography of fear and draws on free-form writings by rural residents. Rural space is conceptualized as a relational setting that actively influences perceptions of safety, emerging through the interplay of human and non-human factors. The formation of safety is explored in two lived spaces of everyday life: the home and the home village. The findings indicate that domestic safety is constructed through family and affective relations, as well as through material aspects of self-sufficiency and resilience. In the home village, key elements of safety include social networks, sense of community, trust, the presence of public institutions, and nature. However, experiences of safety are neither permanent nor immutable; changes in constituent elements can disrupt them. In rural areas, safety is undermined by the retreat of the welfare state, global threats mediated through the media, cultural divides, deficiencies in the built environment, declining physical capacity, and internal distrust within local communities. The study demonstrates that rural safety challenges differ from those in urban settings and that the themes of rural geography of fear diverge from the urban-centered geography of fear, which is primarily focused on fear of crime.

Key words: becoming rural space, geography of fear, new materialism, perceived safety, unsafety

Maarit Sireni, Karjalan tutkimuslaitos, Itä-Suomen yliopisto, P.O. 111, FI-80101 Joensuu, Finland. E-mail: maarit.sireni@uef.fi

Maaseutu mielletään usein turvalliseksi ja yhteisölliseksi idylliksi, levottomien kaupunkien vastakohtaksi (Panelli ym. 2004; Little ym. 2005). Maaseudun kulttuurisia representaatioita pidetäänkin eräänä selityksenä sille, miksi maaseutu on ollut tutkimatonta aluetta pelon maantieteen alalla (Ceccato & Abraham 2022). Hyvin vähän tiedetään esimerkiksi siitä, millä tavalla maaseutumainen elinympäristö fyysisine ominaisuuksineen muovaa yksilöiden turvallisuuden ja turvattomuuden kokemuksia (Abraham & Ceccato 2023: 260).

Suomessa maaseutua koskevat diskurssit pitävät tyypillisesti sisällään sekä maalaisidyllin elementtejä että sen kanssa ristiriidassa olevia aineksia (Hyyryläinen & Ryynänen 2018). Maaseutuun liitetään mielikuvia muun muassa maataloudesta, luonnonympäristöistä ja erämaisyydestä (Vepsäläinen & Pitkänen 2010). Tiedotusvälineet puolestaan esittävät maaseudun usein negatiivisessa valossa

outona, tuntemattomana, pysähtyneenä, eristyneenä, alikehittyneenä, ikääntyvänä ja autioituvana ”junttien asuttamana takapajulana” (Vepsäläinen & Pitkänen 2010: 197–198). Myös kansalaisten näkemykset maaseudusta ovat monitahoisia, sillä uusimmassa maaseutumielikuvia mittaavassa kansalaiskyselyssä korostuvat yhtäältä myönteisiksi mielletyt luonto ja hyvä elämä sekä toisaalta kielteisinä pidetyt syrjäytyminen ja heikentyneet palvelut (Vihinen ym. 2024).

Analysoimme tässä artikkelissa vapaamuotoisen kirjoitelma-aineiston valossa turvallisuuden kokemusten muotoutumista suomalaisella maaseudulla. Tarkastelumme kohdistuu maaseuduiksi miellettyihin asuinpaikkoihin, jotka edustavat erityyppisiä maaseutuja. Emme kuitenkaan määrittele maaseutuja perinteisin teknisin kriteerein. Ymmärrämme maaseudun relationaalisena tilana (Massey 2005), joka ei ole staattinen turvallisuuden kokemusten

näyttämö, vaan jatkuvasti kehkeytyvä turvallisuuden kokemuksiin aktiivisesti vaikuttava osapuoli. Lähestymme maaseutua paitsi sosiaalisissa suhteissa ja toiminnassa rakentuvana myös fyysiseen ympäristöön kuuluvien materiaalien aineiden kanssa yhteismuotoutuvana tilana (Barad 2007; Ikonen 2025). Kiinnitämme huomiota sosiaalisten, kulttuuristen ja materiaalien tekijöiden toimijuuteen elinympäristöjen kehkeytymisessä ja tarkastelemme niiden yhteyttä asukkaiden kokemuksiin maaseudulla asumisen turvallisuudesta. Tässä artikkelissa kysymme, mistä turvallinen maaseututila koostuu, ja tutkimme, millaisten elementtien yhdistelmällä se koetaan turvalliseksi. Analysoimme myös, mitkä inhimilliset ja ei-inhimilliset tekijät ovat osallisina turvallisuuden kokemusten katkoksisissa ja murtumissa.

Aluksi on tärkeää pohjustaa, millä tavalla pelon maantieteessä on tarkasteltu koettua turvallisuutta ja turvattomuutta. Analyysimme kiinnittyy ensinnäkin uusmaterialistiseen ja posthumanistiseen ajatteluun nojaavaan tutkimusperinteeseen, jossa on nostettu uudella tavalla esille materian merkitys tilan kehkeytymisessä ja turvattomuuden kokemusten rakentumisessa (Brands ym. 2015; Allen ym. 2022). Toiseksi tutkimuksemme kytkeytyy maaseudulla eletyn arjen sujuvuuteen ja turvallisuuteen vaikuttaviin tekijöihin (Knabe & Klärner 2019).

Turvallisuuden ja turvattomuuden maantiede

Pelon maantieteestä turvallisuuden tarkasteluun

Maantieteessä turvallisuutta on lähestytty tavallisesti sen vastakohtana eli pelon kautta (Cranston & Lloyd 2019: 478). Pelolla on tarkoitettu eri asteista turvattomuuden tunnetta, joka johtuu tyypillisesti rikoksen uhasta (Pain 2000). Turvattomuuden tunteen voivat laukaista aistimukset ja merkit, jotka yksilö yhdistää vaaraan. Eri ihmisille eri asiat toimivat vaaran merkkeinä, sillä erilaiset elämäntilanteet ja muistot vaikuttavat pelon kokemukseen (Koskela 1999). Lisäksi pelko voi olla yhteydessä yhteiskunnallisiin rakenteisiin, valtasuhteisiin, turvallisuutta ja turvattomuutta koskeviin diskursseihin sekä laajempiin esimerkiksi globalisaatiota ja maahanmuuttoa koskeviin pelkoihin (Pain 2009). Pelkoon sisältyy siten tavallisesti myös muita ajallisia ja tilallisia ulottuvuuksia.

Turvallisuuden käsite määritellään usein pelon käsitteen avulla (ks. Cranston & Lloyd 2019). Sillä tarkoitetaan rikosten vähäistä esiintyvyyttä tai pelon kokemuksen puuttumista eli subjektiivista turvallisuutta, jossa on kysymys tunteista ja kehollisista

ta tuntemuksista. Turvallisuus merkitsee varmaa ja huoletonta oloa, josta yksilö tulee tietoisesti usein vasta silloin kun se järkkyy (Brands & Schwanen 2014: 68). Tunne olemassaolon turvallisuudesta on mielentila, jossa ihminen olettaa lähtökohtaisesti, että arkipäiväinen maailma on luotettava ja varma (Bondi 2014: 332).

Turvallisuuden tunnetta on sanallistettu viittamalla kodin käsitteeseen ja kodin mukavuuteen, jotka kuvaavat positiivista olotilaa ja hyvinvointia jossakin paikassa (Brands & Schwanen 2014: 68). Turvallisuuden tunne muodostuu eri osatekijöiden summana samaan tapaan kuin pelkokin, mutta sen analyysi kiinnittyy häiriötilanteiden sijaan arkielämän affektiivisiin, tunnetta sisältäviin ja tunteisiin perustuviin suhteisiin ja tilanteisiin ihmisten ja heidän elinympäristöjensä välillä (Hutta 2009: 270).

Kaupunkiympäristöihin sijoittuvan terrorismin, väkivallan ja muun rikollisuuden pelon ohella yhteiskunta- ja kulttuurimaantieteessä on tarkasteltu eri ihmisryhmien arkeen sisältyviä turvattomuuden kokemuksia. Tutkimuskohteena ovat olleet muun muassa lasten ja nuorten arjen turvallisuuden ja turvattomuuden maisemat (Hopkins ym. 2019). Nuorten turvallisuushuolet voivat liittyä etniseen taustaan, taloudelliseen asemaan tai syrjityksi tulemisen pelkoon, jota he torjuvat erilaisin strategioin (Botterill ym. 2019). Turvattomuuden kokemuksiin voivat vaikuttaa myös oman elinympäristön ulkopuoliset kriisit ja uhat, jotka välittyvät arkeen eri kanavien kautta (Hopkins ym. 2019: 442).

Turvallisuuden moniaineeksiset kokoonpanot ja kehkeytyvät tilat

Pelkoa ja turvattomuutta on tarkasteltu maantieteessä usein konstruktionistisesta näkökulmasta. Esimerkiksi feministisessä tutkimustraditiossa pelko on ymmärretty sosiaalisena konstruktiona (Koskela & Pain 2000; Pain 2001; Koskela 2009). Näissä tutkimuksissa aineellisten tekijöiden merkityksen analyysi on ollut sivuroolissa. Sittenmin pelon maantieteessä on kiinnitetty uudella tavalla huomiota materian toimijuuteen sekä ei-inhimillisen ja ei-representationaalisen merkitykseen pelon tunteen muodostumisessa (Brands & Schwanen 2014; Brands ym. 2015). Näissä uusmaterialistisiin tai posthumanistisiin teorioihin nojaavissa analyysissä pelko on käsitteellistetty sommittumateorian (ks. Deleuze & Guattari 1987; Anderson ym. 2012) mukaisesti sommittumaksi (engl. assemblage) (Brands & Schwanen 2014; Brands ym. 2015; Hall & Bates 2019; Edwards & Maxwell 2023). Tämän tutkimustradition puitteissa pelon ja turvallisuuden tunteet ymmärretään kokonaisuuksiksi, joiden inhimilliset ja ei-inhimilliset tekijät (muistot, diskurssit,

rakennettu ympäristö, esineet ja vuorokaudenajat kytkeytyvät toisiinsa, kasautuvat ja purkautuvat sekä muuntuvat jatkuvasti (Brands ym. 2015: 441; Edwards & Maxwell 2023; Mowri & Bailey 2023). Kun jokin näistä osatekijöistä vaihtuu, turvallisuuden tunne voi murtua. Turvallisuuden ja turvattomuuden väliset rajat jäsentyvät siten häilyvinä ja huokoisina.

Yksittäisen komponentin merkitys turvallisuuden kokemukseen voi olla erilainen eri konteksteissa. Esimerkiksi kaupunkitilan inhimilliset ja ei-inhimilliset elementit (kuten aseistetut poliisit tai valaistus) voivat yhdessä tilanteessa vahvistaa turvallisuuden kokemusta ja toisessa taas uhan tuntemusta (Brands ym. 2015). Siksi rakennettuun ympäristöön kohdistetut turvallisuutta lisäävät toimet, joita ovat esimerkiksi valvonnan ja vartiointin lisääminen kaupunkikeskustoissa (Roberts & Eldridge 2009; Coaffee 2016) sekä aidoilla eristetyt kaupunginosat (Geniş 2007; Kern 2010), eivät vähennä pelon kokemusta niin tehokkaasti kuin on uskottu (Brands ym. 2015: 439).

Usmaterialismiin ja posthumanismiin nojaava materiaallinen käänne turvallisuuden ja turvattomuuden tutkimuksessa tarkoittaa myös sen tunnistamista, että materia vaikuttaa aktiivisesti toimintaan ja arkielämän muotoutumiseen. Erilaiset materiaaliset elementit voivat estää ja rajoittaa toimintaa tai päinvastoin avata uudenlaisia tarjoumia sosiaaliselle kanssakäymiselle ja muulle toiminnalle, mikä puolestaan muuttaa kokemusta tilan turvallisuudesta (Roestone Collective 2014). Oletettavasti esimerkiksi harvaan asutulla ja syrjäisellä maaseudulla, jolla etäisyydet ovat pitkiä ja julkisen liikenne puuttuu, auto ja toimiva matkapuhelinverkko mahdollistavat liikkumisen ja yhteydenpidon ja voivat sitä kautta edesauttaa tilan kokemista turvallisena.

Usmaterialistisiin teorioihin nojaavat tutkimukset kyseenalaistavat binaariset käsitykset tiloista joko turvallisina tai turvattomina, koska tila voidaan ymmärtää myös keskeneräisenä ja jatkuvasti kehkeytyvänä, kun erilaiset inhimilliset ja ei-inhimilliset elementit kohtaavat hetkellisesti (Allen ym. 2022; Edwards & Maxwell 2023: 159). Esimerkiksi yleisesti turvalliseksi mielletty koti ei siten ole vakaasti ja pysyvästi turvallinen (Edwards & Maxwell 2023). Vaikka tilat jäsentyvät moniaineksisina hetkellisinä kohtaamisina, eräänlaisina ”tapahtumina”, on näiden tapahtumien potentiaali kuitenkin ymmärrettävä rajalliseksi. Esimerkiksi koti ja maalaiskylä eivät voi olla mitä tahansa, eivätkä millaiset tahansa komponenttien yhdistelmät ole niissä mahdollisia, vaan tilat kehkeytyvät tiettyjen mahdollisuuksien rakenteiden puitteissa.

Arjen turvallisuus maaseudulla

Rikosten pelko

Jonatan Abrahamin ja Vania Ceccaton (2023) laatiman kriminologian alan systemaattisen kirjallisuusanalyysin mukaan maaseudun – siten kuin se määritellään eri maissa – ja kaupunkien väliset erot objektiivisessa turvallisuudessa ovat viime vuosikymmenten aikana kaventuneet: rikollisuus ei keskity kaupunkeihin yhtä selvästi kuin aikaisemmin. Maaseudulla tehdään tavanomaisia omaisuus- ja väkivaltarikoksia, ja osa niistä tapahtuu internetin välityksellä (Ceccato & Dolmen 2013). Erityisiä maaseuturikoksia ovat esimerkiksi tuotantoeläinten kaltoinkohtelu ja luontoon kohdistuvat rikokset (Abraham & Ceccato 2023: 251).

Subjektiiivisesti koettu turvallisuus on ollut yleensä jonkin verran paremmalla tasolla maaseuduksi määritellyillä alueilla kuin kaupungeissa (Abraham & Ceccato 2023: 259), ja tämä havainto on koskenut myös Suomea, vaikka alueiden väliset erot eivät kuitenkaan ole huomattavia (Sireni & Kattilakoski 2025: 123). Maaseutuväestön turvattomuuden kokemukset ovat yhteydessä eräisiin yksilökohtaisiin tekijöihin kuten sukupuoleen, ikään ja vammaisuuteen sekä aiempiin kokemuksiin rikoksen uhrina (Abraham & Ceccato 2023: 259). Lisäksi turvallisuushuolten on havaittu liittyvän maaseudun kansainvälistymiseen ja maahanmuuttoon, joihin sisältyy samalla kulttuurisen uhan ja toiseuden pelkoa, jota tiedotusvälineet vahvistavat uutisoinnillaan (Schuermans & De Maesschalck 2010; Yarwood & Gardner 2010; Scott & Hogg 2015).

Kiinnostavaa on, että maaseudulla koettua turvattomuutta koskevissa tutkimuksissa ei ole juuri käsitelty maaseutuympäristöjen fyysisten ominaisuuksien yhteyttä pelon kokemuksiin (Abraham & Ceccato 2023: 260). Maaseutua käsittelevästä tutkimuksesta tosin sanoen puuttuvat analyysit siitä, millä tavalla luonnonympäristöt sekä yksityiset ja julkiset tilat aineellisine elementteineen vaikuttavat turvallisuuden tunteeseen (Abraham & Ceccato 2023: 260). Maantieteellisessä tutkimuskirjallisuudessa, erityisesti feministisessä maaseutumääntieteessä, on kuitenkin käsitelty syrjäisyyttä ja eristyneisyyttä: väen vähyys yhtäältä vähentää konfliktien riskiä, mutta toisaalta syrjäisyys vaikeuttaa avun saamista hätätilanteissa (Panelli ym. 2005). Maaseuduilla yleisesti käytettyjä turvallisuuden tunnetta parantavia toimia ovat ovien lukitseminen, vartiokoirat, aidat, valvontakamerat, turvalaitteet ja katuvalot (Aransola & Ceccato 2020). Turvallisuuden tunnetta pyritään paikoin lisäämään myös vapaaehtoisen partiointin avulla. Partiointia pidetään tarpeellisena, koska poliisin resurssit keskittyvät pääasiassa kaupunkeihin (Ceccato & Dolmen 2013).

Mahdollisuuksien rakenteita ja turvallisuuden murtumia

Feministisessä maaseutumaantieteessä on käsitelty maaseudun kulttuuristen representaatioiden yhteyttä naisten turvallisuuden kokemuksiin (Panelli ym. 2004; Little ym. 2005). Maalaisidylliin kuuluvat tyypillisesti mielikuvat yhteisöllisyydestä, perhekeskeisyydestä ja luonnonläheisyydestä. Näihin liittyvät diskurssit voivat kuitenkin estää havaitsemasta lähisuhdeväkivaltaa ja heikentää ”toisten” eli valkoiseen keskiluokkaan kuulumattomien yksilöiden ja ryhmien turvallisuutta (Panelli ym. 2004; Little ym. 2005).

Lisäksi tutkimusta on tehty arjen turvallisuuteen vaikuttavista ja sitä murtavista tekijöistä, vaikka tutkimusten pääasiallinen fokus ei ole ollut varsinaisesti turvallisuudessa. Tutkimukset kuvaavat samalla mahdollisuuksien rakenteita, jotka liittyvät esimerkiksi palvelujärjestelmiin ja väestörakenteeseen. Palvelujen heikentynyt saatavuus suurten kaupunkiseutujen ulkopuolisilla alueilla on ollut eri maiden maaseuduille yhteinen kehityssuunta (Syssner 2022). Sen on havaittu heikentävän turvallisuuden kokemusta myös Suomessa, jossa kansalaisyhteiskunta on pyrkinyt vastaamaan tähän haasteeseen kyläturvallisuutta parantavien hankkeiden voimin (Kattilakoski & Sireni 2025; Sireni & Kattilakoski 2025). Maaseudun asukkaiden arkeen vaikuttaa olennaisesti se, että terveyspalveluja on keskitetty (Brereton ym. 2011; Farmer ym. 2011), palo- ja pelastuspalveluja toteutetaan osittain vapaaehtoisvoimin (Grip & Karlsson 2025), kouluverkkoa on supistettu (Lehtonen 2021) ja julkista liikennettä on karsittu, jolloin asukkaiden on vaikea päästä osallisiksi lähimmän kaupungin työllistymismahdollisuuksista, terveydenhuolto-, koulutus- ja kulttuuripalveluista (Shergold & Parkhurst 2012; Lucas 2019; Székely & Novotný 2022; Oliva & Camarero 2025).

Silloin kun virallisia tukirakenteita ei juuri ole, yksilöt voivat hyödyntää epävirallisia verkostoja ja rakentaa niiden avulla sosiaalista ja taloudellista turvallisuutta omaan arkeensa (Cloke ym. 1995; Kay 2012; Flynn & Kay 2017; Klärner & Knabe 2019). Myös kansalaisjärjestöillä on tärkeä merkitys yksinäisyyden lievittämisessä sekä esimerkiksi maahanmuuttajien arjen sujuvuuden tukemisessa (Ashmore ym. 2017; McAreavey & Argent 2018; Kelly ym. 2019; Williams ym. 2022). Maaseudun asukkaat ovat usein aktiivisia vapaaehtoistoiminnassa, mikä kertoo muun muassa välttämättömyydestä korvata puuttuvia julkisia palveluja sekä halusta tukea paikkakunnan kehitystä (Yarker ym. 2020; Colibaba 2021; Williams ym. 2022). Vaikka

vapaaehtoistoiminnalla ei ratkaista rakenteellisia ongelmia, sillä voidaan lievittää joitakin palveluvajeita (McAreavey & Argent 2018; Herslund 2021). Pohjoisille harvaan asutuille alueille ominaiset demografiset trendit voivat kuitenkin heikentää paikallisten, osittain vapaaehtoistoimintaan nojaavien palvelujärjestelmien resilienssiä (Knabe & Klärner 2019).

Välittömään elämänpäiiriin liittyvien asioiden lisäksi arjen turvallisuuden kokemuksiin vaikuttavat globalisaatio ja muut ylipaikalliset ilmiöt, joihin lukeutuvat muun muassa sotilaalliset konfliktit ja niihin liittyvät muuttoliikkeet (Christou & Spyrou 2016). Suomessa maaseudun asukkaiden arjen turvallisuutta on horjuttanut viime vuosina erityisesti naapurimaa Venäjän hyökkäys Ukrainaan (Sireni & Kattilakoski 2025). Lisäksi on havaittu, että esimerkiksi ilmastonmuutos voi muiden vaikutustensa ohella heijastua negatiivisella tavalla muun muassa maanviljelijöiden mielenterveyteen ja sitä kautta arjen turvallisuuteen (Weatherly & Doherty 2025). Nämä tekijät välittyvät maaseudulla elettyään arkeen asukkaiden omien kokemusten sekä esimerkiksi sosiaalisen median ja uutisoinnin välityksellä.

Tutkimusasetelma, aineisto ja analyysimenetelmät

Tutkimuksen tavoite

Analysoimme suomalaisilta maaseudun asukkailta kerätyn kirjoitelma-aineiston valossa turvallisen maaseututilan muotoutumista. Kysymme, millaista inhimillisistä ja ei-inhimillisistä aineksista turvallisen maaseudun kokoonpano asukkaiden näkemysten mukaan koostuu. Pyrimme tekemään näkyväksi muidenkin kuin ihmisten aktiivisia toimijuuksia turvallisen maaseututilan kehkeytymisessä, ja kysymme, mitkä aineistossa mainitut erilaiset tekijät mahdollistavat kokemuksen maaseudusta turvallisena tilana tai vahvistavat tätä kokemusta. Toisena tavoitteenamme on tunnistaa aineksia, jotka ovat keskeisiä turvallisuuden kokemusten katkoksissa, ja joiden vaihtuminen tai jääminen pois muuttaa kokemusta tilasta ja tekee siitä turvattoman. Määrittelemme turvallisuuden laajasti: se on paitsi pelon puuttumista myös mukavuutta ja hyvinvointia omassa elinympäristössä (Brands & Schwanen 2014: 68). Tätä olotilaa voivat horjuttaa esimerkiksi kokemukset arjen sujuvuuden ja jokapäiväisen elämän elettyvyyden haasteista.

Suomalainen maaseutu muotoutuu mahdollisuuksiensa rakenteiden puitteissa, jotka määrittelevät sitä, millaiset turvallisen tilan komponenttien yhdistelmät ovat mahdollisia. Eurooppalaisessa

vertailussa suomalainen maaseutu asemoituu ensinnäkin kulutusmaaseuduksi (Copus 2011). Se on maaseututyyppejä, jonka kehitystä eivät johda perinteinen maatalous ja muut tuotannolliset alat, vaan matkailu, luonnon ja maiseman kulutus sekä palvelut, joihin ulkopuolelta tulevat asukkaat ja vierailijat luovat kysyntää (Copus 2011). Sille ovat ominaisia esimerkiksi luonnonympäristöjen läheisyys ja luonnon tarjoamat julkishyödykkeet (Copus 2011). Toiseksi suomalainen maaseutu näyttäytyy pääasiassa heikosti saavutettavana tai syrjäisenä suhteessa kaupunkiseutuihin. Tästä huolimatta maaseutualueet ovat suoriutuneet taloudellisesti suhteellisen hyvin (Copus 2011). Koulutettu väestö ja muut taloudellisen menestyksen edellytykset eivät tosin sanoen ole kasautuneet vain kaupunkeihin, vaan näitä edellytyksiä on kyetty luomaan kaikkialle.

Viime vuosikymmenten aikana tasapuolisten mahdollisuuksien luomista on kuitenkin kyseenalaistettu voimakkaasti. Eri puoluekantoja edustavat poliitikot ovat tähdentäneet, että suurimmilla kaupungeilla on kriittinen rooli kansallisen selviytymisen prosessissa, sillä ne yhdistetään korkeaan osaamiseen (Moisio 2018). Julkisten investointien painopiste onkin ollut suurimpien kaupunkien kehittämisessä (Moisio 2018). Maaseutu puolestaan jäsentyy pääosin matkailun ja raaka-aineiden tuotannon ympäristönä. Samanaikaisesti nettomuutto suurimpiin kaupunkeihin on jatkunut ja pääosa kunnista on menettänyt väestöään. Poismuutto, väestön ikääntyminen sekä palvelujen keskittyminen ovat etenkin pohjoisille harvaan asutuille alueille ominaisia kehityssuuntia (OECD 2017).

Vapaamuotoiset kirjoitelmat arjen turvallisuudesta maaseudulla

Aineistomme koostuu 137 vapaamuotoisesta kirjoitelmasta, jotka kerättiin sosiaalisen osallisuuden kysymyksiin keskittyneessä Huolen ja huolenpidon maaseutu -hankkeessa (HUOMA) syksyllä 2023. Kirjoituskutsu kohdistettiin kaikille itsensä maaseudun asukkaiksi kokeville ihmisille eri puolilla Suomea ja se toteutettiin Webropol-verkkolomakkeella. Kutsu lähetettiin maakunnallisille kyläyhdistyksille, joita pyydettiin jakamaan sitä omalla alueellaan. Lisäksi kutsua levitettiin paikallisten kyläyhdistysten ja kylien sähköpostilistojen ja Facebook-ryhmien kautta. Etenkin Facebook osoitautui tehokkaaksi tavaksi jakaa kutsua, koska sitä seuraavat laajasti myös sellaiset asukkaat, jotka eivät osallistu aktiivisesti kylätoimintaan. Pyrimme

tiedottamisessa siihen, että kutsu tavoittaisi maaseudun asukkaita kaikista maakunnista.

Kutsussa kirjoittajia pyydettiin kertomaan omin sanoin kokemuksistaan ja tuntemuksistaan siitä, oliko elämä ja asuminen maaseudulla turvallista, ja mitkä tekijät tuottivat heille turvallisuuden tai turvattomuuden tunnetta. Ohjeissa mainittiin esimerkkeinä naapuriapu, kyläturvallisuusprojektit ja uuti-sointi. Jotkut kirjoitelmat olivat lyhyitä, muutaman virkkeen mittaisia, mutta toisissa käsiteltiin laajemmin huolta ja turvaa tuottavia tekijöitä. Pidemmässä vastauksissa tekstiä oli tavallisesti 1–2 sivua (rivivälillä 1). Kaikkiaan kirjoitelmissa painottuivat turvallisuuden kokemukset, vaikka turvallisuutta vaarantavia tekijöitä nimettiin määrällisesti enemmän.

Kirjoittajista kerättiin tiedot ikäluokasta, sukupuolesta ja asuinmaakunnasta. Teksteistä kävi yleensä ilmi myös kirjoittajien perheitä koskevia taustatietoja sekä joitakin asumis- ja elämänhistoriaa valottavia seikkoja. Yhtä monipaikkaista kirjoittajaa lukuun ottamatta kaikkien vakituinen asuinpaikka oli maaseudulla. Valtaosa kirjoittajista oli naisia. Kaikki kirjoittajat olivat täysi-ikäisiä. He kuuluivat eri ikäluokkiin, ja myös ikäihmiset olivat hyvin edustettuina, vaikka kirjoitelmat toimitettiin elektronisesti. Eniten kirjoituksia saatiin 41–70-vuotiailta ja vähiten yli 81-vuotiailta. Kirjoittajat asuivat eri puolilla maata, ja edustivat kahta aluetta lukuun ottamatta kaikkia Suomen 19 maakuntaa (taulukko 1). Kirjoitelman sai laatia suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi, millä pyrittiin ottamaan huomioon erikieliset ryhmät. Kaikki vastaukset olivat lopulta suomenkielisiä.

Aineistoon sisältyy joitakin rajoitteita. Se on määrältään liian pieni esimerkiksi maakuntien välisen vertailun suorittamiseen. Toisaalta kirjoitelmia on liian monta (n=137) yksilön tason eli kunkin kirjoittajan ainutkertaiseen elämäntarinaa ja kokemuksiin perustuvan laadullisen analyysin toteuttamiseen. Aineisto soveltuu kuitenkin turvallisuutta ja turvattomuutta tuottavien inhimillisten ja ei-inhimillisten elementtien tunnistamiseen ja yleistysten tekemiseen. Aineistossa painottuvat naisten sekä keski-ikäisten ja sitä varttuneempien ihmisten kokemukset. Aineistosta puuttuvat ruotsinkielisen Ahvenanmaan sekä osittain ruotsinkielisen Pohjanmaan asukkaiden vastaukset.

Analyysin toteutus

Analyysitapamme on aineistolähtöinen, ja olemme käyttäneet pääasiallisena menetelmänä laadullista sisällönanalyysiä (Krippendorff 2013). Koodasimme ja teemoitelimme tekstiaineistosta havaitut

Taulukko 1. Kirjoittajien taustatietoja.
Table 1. Background of respondents.

	n	%
Sukupuoli Gender		
Nainen <i>Female</i>	100	73,0
Mies <i>Male</i>	36	26,3
Ei tietoa <i>Unknown</i>	1	0,7
Ikä (vuosia) Age (years)		
18–30	8	5,9
31–40	18	13,2
41–50	30	22,1
51–60	32	23,5
61–70	31	22,8
71–80	14	10,3
81–	3	2,2
Asuinmaakunta Place of residence		
Lappi	13	9,5
Uusimaa	13	9,5
Varsinais-Suomi	12	8,8
Pirkanmaa	13	9,5
Pohjois-Savo	12	8,8
Pohjois-Pohjanmaa	13	9,5
Pohjois-Karjala	9	6,6
Etelä-Karjala	8	5,8
Etelä-Savo	9	6,6
Kanta-Häme	7	5,1
Päijät-Häme	5	3,6
Kymenlaakso	7	5,1
Kainuu	5	3,6
Keski-Pohjanmaa	3	2,2
Satakunta	2	1,5
Etelä-Pohjanmaa	4	2,9
Keski-Suomi	2	1,5
Pohjanmaa	0	0,0
Ahvenanmaa	0	0,0

maininnat turvallisuutta ja turvattomuutta tuottavista inhimillisistä ja ei-inhimillisistä tekijöistä. Lisäksi jäsentelimme teemat kahteen tilakategoriaan sen mukaan, liittyivätkö maininnat 1) kotiin vai 2) kotikylään tai kotipaikkakuntaan, koska kirjoitelmissa kuvatut kokemukset liittyivät tehtävänannon mukaisesti asumiseen ja maaseutumaiseen asuinpaikkaan. Sisällönanalyysin teemat ja tärkeimmät koodit on koottu taulukkoon 2.

Vaikka esitämme tässä kodin ja kylän toisistaan erillisinä kategorioina, tunnistamme sen, että relationaaliset ja aina keskeneräiset kodit ja kotikylät kietoutuvat toisiinsa, ja niiden väliset rajat ovat avoimia. Tunnistamme lisäksi sen, että kotiin ja kylään liittyy myös muita tilallisia ulottuvuuksia. Esimerkiksi yhteiskunta viranomaisineen ja julkisine palveluineen joko on tai ei ole läsnä kylässä. Kylän tavoin myös koti on avoin tila (Brickell 2012), jonne yhteiskunnallinen ja maailmanpoliittinen epävarmuus, kuten Euroopan muuttunut turvallisuustilanne ja huoli sotaa käyvän Venäjän toimista, voivat tunkeutua ja horjuttaa kokemusta turvallisuudesta.

Analyysin toisessa vaiheessa hyödynsimme teemoitteluun perustuvaa tyypittelyä (Eskola & Suoranta 2008: 182–183). Muodostimme edellä kuvattujen vaiheiden (koodaus, teemoittelu) jälkeen turvallisen kodin ja kylän yhdistetyt, mahdollisimman yleiset tyypit (Eskola & Suoranta 2008: 183), joihin on koottu tavallisimmat aineistomme sisältämät turvallisuuteen liittyvät elementit. Tyypit eivät sisällä kaikkia yksittäisten mainintojen tasolle jääneitä elementtejä, eivätkä toisaalta kaikki kirjoitelmat sisällä kaikkia turvallisen kodin ja kylän tyyppikuvauksiin koottuja elementtejä. Pyrimme näin tiivistämään seuraavissa analyysiluvuissa turvallisuudelle keskeiset inhimilliset ja ei-inhimilliset ainekset. Analysoimme tämän jälkeen vastaavaan tapaan turvallisuuden murtumia kotona ja kylässä. Kysymme, mitkä tekijät – tai millaisten elementtien puuttuminen – rikkovat turvallisuuden kokemuksia. Viimeisessä tulkintaluvussa kokoamme kotia ja kotikylää koskevat havainnot, tarkastelemme kehkeytyvän suomalaisen maaseudun ainesosia, ja pohdimme mistä turvallinen maaseututila koostuu.

Koti turvallisuuden ja turvattomuuden tilana

Turvallinen koti

Turvallisuutta tuottavia tekijöitä kotona ovat tyypillisesti perhe, turvavarusteet sekä omakotiasumiseen liittyvä omavaraisuuden ja pärjäämisen materia (taulukko 2). Tärkein inhimillinen tekijä

Taulukko 2. Kuvaus aineiston luokittelusta. Turvallisuutta ja turvattomuutta tuottavat inhimilliset ja ei-inhimilliset tekijät jaoteltuina kodin ja kylän konteksteihin.

Table 2. Description of the classification of the data. Human and non-human factors that produce safety and insecurity, categorized into the contexts of home and village.

TIILA Space		TURVALLISUUS Feeling safe	TURVATTOMUUS Feeling unsafe
Koti Home	Inhimillinen Human	<i>Perhe: puoliso, lapset Family: spouse, children</i>	<i>Huoli pärjäämisestä kotona ja kodin kanssa: ikä, terveys, jaksaminen, autolla-ajokyky Hätäavun hidas saaminen kotiin: ambulanssi, poliisi, palokunta Epävarma yhteiskunnallinen ja maailmanpoliittinen tilanne: säästöpolitiikka, maaseudun ja kaupunkien välinen eriarvoisuus, Venäjä, itäraja Pelottavat ja uhkaavat ihmiset: tuntemattomat liikkujat, varkaat, luvattomat itärajan ylittäjät (Worry about coping at home and with the household: age, health, stamina, ability to drive a car Slow access to emergency help at home: ambulance, police, fire brigade Uncertain societal and geopolitical situation: austerity policies, inequality between rural and urban areas, Russia, the eastern border Frightening and threatening people: unknown passers-by, thieves, unauthorized border crossers)</i>
	Ei-inhimillinen Non-human	<i>Turvavarusteet: koirat, kamerat, hälyttimet, lukitut ovet, valot Omavaraisuuden ja pärjäämisen materia: auto, takka, kaivo, huussi, generaattori (Safety equipment: dogs, cameras, alarms, locked doors, lights Resources for self-sufficiency and coping: car, fireplace, well, outhouse, generator)</i>	<i>Haavoittuva kodin infrastruktuuri: matkapuhelin, internet, sähkö Luonnonvoimat: myrskyt (Vulnerable home infrastructure: mobile phone, internet, electricity Forces of nature: storms)</i>
Kylä Village	Inhimillinen Human	<i>Tutut ihmiset ja toimivat yhteisöt: naapurit, naapuripuu, auttamisen kulttuuri, kyläyhteisö, yhteisöllisyys, kylätoiminta, ystävät, sukulaiset Ei-toivotujen ihmisryhmien puuttuminen: päihteiden käyttäjät, väkivaltaiset ihmiset, rikolliset Toimivat palvelut ja yhteiskunnan läsnäolo kylässä: rajavartijat, poliisi, terveyspalvelut, vapaapalokunta, palo- ja pelastuspalvelut, infrastruktuuri, julkinen liikenne, kauppa (Familiar people and functioning communities: neighbors, neighborly help, a culture of helping, village community, community spirit, village activities, friends, relatives Absence of unwanted groups of people: substance users, violent individuals, criminals Functioning services and presence of the state in the village: border guards, police, health services, volunteer fire brigade, fire and rescue services, infrastructure, public transport, shop)</i>	<i>Kylän tyhjeneminen: väestön ikääntyminen, toimintojen loppuminen, autoituminen, vapaaehtoisten vähyys Yhteisön ulkopuoliset: päihteiden käyttäjät, torjuvat kyläläiset, uudet asukkaat Vaarallinen liikennekulttuuri: rattijuopot, ylinopeudet, kaahaaminen Vihamielinen luontosuhde: metsästys, luonto- ja petoviha, välinpitämättömyys luontoa kohtaan Julkisen sektorin vetäytyminen maaseudulta: poliisin, sairaanhoidon, nuorten palvelujen, kotiavun ja ikäihmisten hoitopaikkojen puuttuminen, sosiaali- ja terveyspalveluiden keskittyminen, teiden huono kunnoapito, julkisen liikenteen puutteet tai puuttuminen (Depopulation of the village: aging population, discontinuation of services, abandonment, lack of volunteers People outside the community: substance users, dismissive villagers, new residents Dangerous traffic culture: drunk drivers, speeding, reckless driving Hostile relationship with nature: hunting, hatred of wildlife, indifference toward nature Withdrawal of the public sector from rural areas: lack of police, health care, youth services, home help and care places for the elderly; centralization of social and health services; poor road maintenance; insufficient or absent public transport)</i>
	Ei-inhimillinen Non-human	<i>Luonto: metsä, eläimet, puhtaus, rauha, hiljaisuus, tila, ihmisten vähyys (Nature: forest, animals, cleanliness, peace, quiet, space, few people)</i>	<i>Rakennetun ympäristön puutteet: ei kevyen liikenteen väyliä ja valoja, kuoppaiset tiet Villieläimet ja luonnonvoimat: susi, karhu, petoeläimet, pimeys, myrskyt, ilmastonmuutos (Deficiencies in the built environment: no pedestrian/cycling paths or lighting, bumpy roads Wild animals and forces of nature: wolf, bear, predators, darkness, storms, climate change)</i>

on puoliso, jonka läsnäolo tekee kodista mukavan ja kotoisan. Puolison läsnäoloa kuvataan huolenpirona ja tekemisenä, joka tuottaa mielenrauhaa ja varmuutta siitä, että arkipäiväinen maailma on luotettava ja varma. Kotona on turvallista herätä, ”*kun tuli rätisee ja mieheni keittäjä aamupuuro hautuu hellalla*” (nainen, 71–80 v.), ja ”*asuinkumppani tuo turvaa eikä hänen kanssaan pienet kolahdukset nurkissa pelota*” (nainen, 61–70 v.). Puolison kanssa on turvallista asua myös siksi, että tämä ”*ymmärtää talon tekniikan päälle ja osaa korjata rikki menneitä asioita*” (nainen, 61–70 v.). Aikuiset lapset, jotka asuvat lähellä ja pitävät päivittäin yhteyttä, ovat turvana ikäihmisille: ”*Poika käy kantamassa uuni- ja saunapuut*”, ”*lapset soittavat päivittäin ja kyselevät vointia*” (nainen, yli 81 v.).

Koirat ovat sekä elollista materiaa että perheenjäseniä, joiden kiintymys ja lojaalius tuovat turvaa. Kun koira on rauhallinen, kotona on turvallista: ”*Jos joku tulisi ovelle tai ovesta sisään kutsumatta, koirat nostaisivat metelin. Lapset nukkuvat koiran kanssa*” (nainen, 41–50 v.). Haukkuminen puolestaan on merkki mahdollisesta vaarasta: ”*Perheeseemme kuuluu iso saksanpaimenkoira, joka ilmoittaa tulijoista ja luo turvaa myös pimeässä liikkumiseen ilmoittaessaan metsän pendoista ja mahdollisista kulkijoista*” (nainen, 18–30 v.). Myös ei-elolliset turvavälineet, kuten valot, lukot ja hälyttimet, suojaavat ulkopuolisilta uhilta.

Turvallisessa maaseutukodissa on välineitä ja resursseja, jotka mahdollistavat pärjäämisen syrjäisessä paikassa ja vaihtelevissa luonnonolosuhteissa. Auto on välttämätön paitsi turvallisuuden kannalta myös siksi, että se avaa tarjontia sosiaaliselle kanssakäymiselle, joka edelleen voi vahvistaa hyvinvointia. Se on kuin ei-elollinen perheenjäsen, jonka täytyy olla kunnossa: ”*Meillä on kaksi autoa meidän talossa, auto on aivan pakollinen*” (nainen, 61–70 v.); ”*Tunnen oloni turvalliseksi, itse pääsen omalla autolla*” (nainen, 61–70 v.). Omakotitalossa turvallisuus kytkeytyy resursseihin, joilla varaudutaan haastaviin talviolosuhteisiin, ja esimerkiksi sähkönjakelun yleisiin häiriöihin myrskyjen ja lumisateiden yhteydessä: ”*Takka pitää talon lämpimänä, veden saa kaivosta ja pihan perälle on mahdollista laittaa ulkokuusi*” (nainen, 51–60 v.).

Omavaraisuus lämmön ja veden suhteen saa kirjoittajat tuntemaan, että koti on turvallinen myös muissa epätavallisemmissa poikkeustilanteissa, joissa sähkönjakelu katkeaa: ”*Koen perheemme olevan turvassa. Saamme omasta kaivosta vettä poikkeustilanteissa ja meillä on suuri aggregaatti*” (nainen, 41–50 v.). Maaseudulla asumisen turvallisuutta verrataan kaupunkimaiseen asumiseen ja todetaan, että ”*kriisien uhatessa ja aikana*” (mies, 41–50 v.) puulämmityksen kaltaisia ”*varakeinoja*

ei kaupungissa ole” (nainen, 51–60 v.). Konflikteista ja kriiseistä puhuvat kirjoittajat viittaavat tässä Venäjän aiheuttamaan mahdolliseen häirintään, joka kohdistuu kriittiseen infrastruktuuriin.

Turvallisuuden tunteen katkoksia kotona

Turvallisuuden tunnetta kotona murtavat huolet pärjäämisestä kotona ja kodin kanssa, hidas hätäavun saaminen kotiin, pelottavat ja uhkaavat ihmiset, epävarma yhteiskunnallinen ja maailmanpoliittinen tilanne, haavoittuva ja toimimaton kodin infrastruktuuri sekä arvaamattomat luonnonvoimat (taulukko 2). Huolet pärjäämisestä kotona kytkeytyvät huoliin omista kyvyistä, terveydestä ja jaksamisesta. Omakotitalossa asuminen puulämmityksineen ja lumitöineen on kehollista toimintaa, joka edellyttää voimaa ja kädentaitoja. Kun toimintakyky heikkenee, talon kanssa toimiminen vaikeutuu ja aiheuttaa uhkaavia tilanteita: ”*Asun huonokuntoisessa omakotitalossa, jossa pelkona on kylmyys. Viime viikolla, kun poikani oli työkeikalla useita päiviä, sulake hajosi. Palesin muutamana päivän, kun lämmittimet sammuiivat. Itse en pysty nousemaan korkealle*” (nainen, 71–80 v.). Tavalliset kotityöt muuttuvat vaarallisiksi: ”*Asun yksin omakotitalossa. Tehdessäni arjen askareita voi sattua mitä vain. Aivan äskettäin kompastuin vintinrapuissa ja tulin alas eteiseen päätä edellä*” (mies, 71–80 v.). Autosta riippuvaisia kirjoittajia huolestuttaa ajokyvyn menettäminen: ”*Huolestuttaa kuinka kauan autolla pystyy kulkemaan. Nyt jo on hämäränäkö huonontunut niin, että vältän pimeässä ajamista*” (nainen, 61–70 v.).

Pitkät etäisyydet ja kodin syrjäinen sijainti merkitsevät autoriippuvuuden ohella sitä, että avuntarve voi jäädä huomaamatta. Hätäapua, kuten ambulanssia, poliisia, palokuntaa ei saada kotiin riittävän ajoissa: ”*Turvattomuutta luo se, että jos jotain tapahtuu, niin kuinka kauan menee ennen kuin joku huomaa ja tulee avuksi? Kun ei tästä montaa ohikulkijaa päivässä ohi mene*” (nainen, 41–50 v.). Huoli hätäavun saamisesta liittyy hyvinvointivaltion vetäytymiseen, joka näkyy julkisten palvelujen karsimisena ja keskittämisenä. Ambulanssin saamiseen menee kauan, ja vaarana on, ettei sairaalaan ehdi ajoissa: ”*Suurimman vaaran tuo tunnin matka keskussairaalaan, mikäli sydän- tai aivoinfarkti iskee*” (mies, 41–50 v.); ”*Huoli siitä, että sattuu tapaturma tai sairastuu vakavasti kasvaa, lähin keskussairaala on 500 km päässä*” (nainen, 51–60 v.); ”*Pelkään ehkä juuri sitä, että ambulanssi, poliisi tai palokunta ei ennätä paikalle*” (nainen, 41–50 v.).

Yrityksille kuten teleoperaattoreille maaseutu ei ole aina se ensisijainen investointikohde. Tämä ilmenee toimimattomana infrastruktuurina kuten

vaaratilanteita aiheuttavina puuttuvina tai huonosti toimivina puhelin- ja internetyhteyksinä. 3G-verkko voi olla ajettu alas, eivätkä 4G- ja 5G-verkot ole riittävän kattavia maaseudulla: *”Uusin turvatomuutta aiheuttava tekijä on 3G-verkon alasajo. Nyt sitä ei ole. Yhteydet toimivat tuskin lainkaan. Soittaa ei voi kuin tietystä kohtaa kotia tai ulkoa. Ei voi puhelimella pyytää naapuriapua tai taksia tai olla yhteydessä päivystykseen”* (nainen, 71–80 v.). Myöskään sähköverkkoyhtiöt eivät ole olleet kiinnostuneita verkkojen toimintavarmuuden parantamisesta. Sähköverkot ovat alttiita luonnonvoimille, kuten myrskyille, kaatuville puille ja lumikuormalle, ja sähkökatkot ovat yleisiä.

Hyvinvointivaltion vetäytyminen ja säästöpolitiikka aiheuttavat konkreettisten turvallisuushuolten ohella hyvinvointia heikentäviä eriarvoisuuden kokemuksia: *”Pelkään, että sote-uudistuksen ja hallituksen leikkauksien takia elämä maaseudulla muuttuu turvattommaksi avun saamisen näkökulmasta. Usein tuntuu, että valtiollisella tasolla meitä maaseudun ihmisiä ei pidetä ollenkaan tärkeinä”* (nainen, 31–40 v.). Epäoikeudenmukaisuuden ohella kirjoitelmissa pohditaan Ukrainassa hyökkäyssotaa käyvistä Venäjistä aiheutuvia uhkia, joista kerrotaan mediassa: *”Tiedotusvälineet ovat alkaneet muistella talvisotaa, ja tuovat näin mieleen ajatuksia, että pitääkö tässä alkaa valmistautua evakkoon kuten 84 vuotta sitten”* (nainen, 61–70 v.). Pelkoa herättää myös ajatus itärajan yli tulevista pakolaisista ja turvapaikanhakijoista: *”Pelkään tulevaa kesää. Miten rajat pitävät, jos pakolaisaalto lähtee tulemaan metsien kautta Venäjältä Suomeen”* (nainen, 61–70 v.); *”Pelkoa ja turvattomuutta on täällä rajan pinnassa (n. 5 km päässä) herättänyt Venäjä. Naapurimaa on arvaamaton ja on tullut mietittyä, joudunko minäkin jättämään kotini ja lähtemään evakkoon. Tai tuleeko rajan yli desantteja. Tämä on hyvin pelottavaa ja ahdistavaa”* (nainen, 51–60 v.).

Varsinaisen rikollisuuden pelko sijoittuu maaseudulla kotiin, jossa pelätään murtovarkaita, oveen koputtelijoita, hämäreperäisiä hiippailijoita ja näpistelijoita: *”Kotia ei voi jättää tyhjilleen loman ajaksi. Ei tiedä mitä tapahtuu. Ei tarvitse pelätä yksistään murtovarkaita, vaan myös nuorisoi voi käydä rikkomassa paikkoja, kuten täällä on jo kahdessa talossa tapahtunut”* (nainen, 61–70 v.). Kuitenkin vain harvoilla kirjoittajilla on oma-kohtaisia kokemuksia omaisuusrikoksen uhriksi joutumisesta. Muutamissa kirjoitelmissa mainitaan maaseuturikokseksi luettava salametsästys, josta vaietaan ja jota kirjoittajat paheksuvat: *”Alueella myös salametsästetään, ja siitä puhuminen on tabu ja kielletty aihe. Poliisiakaan ei tunnu kiinnostavan”* (nainen, 51–60 v.).

Kylä turvallisuuden ja turvattomuuden tilana

Turvallinen kylä

Kotikylässä turvallisuutta tuottavat tutut ihmiset ja toimivat yhteisöt, ei-toivottujen ihmisryhmien puuttuminen, toimivat palvelut ja yhteiskunnan läsnäolo sekä luonnonläheisyys (taulukko 2). Turvallisen kylän keskeisimmät inhimilliset elementit ovat naapurit, kyläyhteisö, sukulaiset ja ystävät eli henkilökohtaiset suhteet ja verkostot. Erityisesti tutut naapurit ja molemminpuolinen naapuriapu – tavaroiden lainaaminen, auttaminen pulmatilanteissa, talon pitäminen silmällä – tekevät kylästä turvallisen: *”Naapurista ja ystäviltä saa apua, jos pyytää tai tarvitsee. On turvallista, kun on läheiset naapurit”* (mies, 41–50 vuotta). Naapurit pitävät huolta toisistaan ja muodostavat välittävän kyläyhteisön: *”Naapurit tukevat toisiaan ja yhteisvoima kukoistaa. Pidetään toisistamme huolta. Kokoonnutaan vähintään kerran viikossa konehalliin keskustelemaan murheistamme”* (mies, 31–40 v.). Naapuriavun saamiseen voi maaseudulla luottaa: *”Saatamme olla muutaman viikonkin pois kotoa, niin voimme luottaa siihen, että joku kyläläinen soittaa, jos jotain tapahtuu”* (nainen, 41–50 v.).

Kyläyhdistyksen toiminta vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhteisöllisyyttä: *”Kylällä on hyvä yhteishenki, talkoohenki, ja kyläyhdistys järjestää erilaisia tapahtumia ja toimintaa aina silloin tällöin. Tämä myös luo yhteenkuuluvuuden tunnetta, joka puolestaan lisää turvallisuuden tunnetta”* (nainen, 18–30 v.). Turvallisuuden tunnetta tuottaa lisäksi se, ettei kylässä asu erilaisiksi, häiritseviksi, ongelmallisiksi ja sitä kautta ei-toivotuiksi miellettyjä ihmisryhmiä: *”Täällä ei asu ns. laitapuolen kulkijoita, joita tarvitsisi väistellä tai pelätä”* (nainen, 18–30 vuotta). Naapurit ja kyläläiset koetaan luotettaviksi ihmisiksi: *”Turvan tunnetta tuo tuttuus, samat tutut naapurit, joihin voi luottaa”* (nainen, 18–30 v.).

Turvallisella kotipaikkakunnalla on sujuvan ja viihtyisän arjen sekä avun saamisen mahdollistavat toimivat palvelut ja infrastruktuuri: *”Minulle turvaa tuovat nykyaikaiset elämisen välttämättömyyspalvelut (vesihuolto, sähköt ja laajakaista) sekä muiden palveluiden (kauppa, apteekki, kirjasto) läsnäolo ja läheinen sijainti”* (mies, 51–60 v.); *”Täällä on lähes kaikki palvelut lähellä ja terveyskeskus toimii loistavasti”* (mies, 61–70 v.); *”Turvallisuutta tuo hyvä VPK ja pelastustoimi”* (mies, 41–50 v.). Turvallisuuden tunnetta tuottavat myös eräät symboliset viestit siitä, että kyläläiset ovat osa yhteiskuntaa ja heistä välitetään: *”Silloin tällöin kylän läpi huristava rajavartiolaitoksen auto tuo*

turvallisuuden tunnetta” (nainen, 51–60 v.); *”Viranomaisten, erityisesti poliisin, näkyminen kylillä vahvistaa tunnetta siitä, että meistä pidetään huolta, että kylillä on turvallista elää ja olla*” (mies, 61–70 v.).

Ei-inhimillisistä tekijöistä tärkein on luonto ja erityisesti metsät: *”Maaseudulla asuminen on mahtavaa, ihan parasta, puhdas luonto, metsä, järvet, raikas ilma, kaikki luonnon hyvinvointivaikutukset. Rauhallisuus ja turvallisuuden tunne on vahvasti läsnä*” (nainen, 41–50 v.). Luonnon keskellä sijaitseva asuinpaikka on rauhallinen myös siksi, että siellä asuu vähän ihmisiä: *”Minulle turvaa tuo se, että on omaa tilaa, rauhaa. Ei ole koko ajan joku änekäimässä samalle neliömetrille*” (nainen, 41–50 v.).

Turvallisuuden murtumia kotikylässä

Katkokset koetussa turvallisuudessa liittyvät kylän tyhjenemiseen, yhteisön ulkopuolisiin ihmisiin, vaaralliseen liikennekulttuuriin, vihamieliseen luontosuhteeseen, palvelujen keskittymiseen ja julkisen sektorin vetäytymiseen maaseudulta, rakennetun ympäristön puutteisiin sekä villieläimiin ja luonnonvoimiin (taulukko 2). Väestön ikääntyminen ja väheneminen haurastuttavat kylien yhteisöllistä perustaa, mikä heikentää koettua turvallisuutta. Kylätoiminnan jatkuminen on epävarmaa, vapaaehtoistyölle ei ole tekijöitä eivätkä ikääntyvät naapurit voi auttaa toisiaan: *”Tyhjässä kylässä on kolkkoa asua*” (nainen, 61–70 v.). Toinenkin 61–70-vuotias nainen kirjoittaa, että: *”Turvaa toisivat naapurit, mutta heitä on joka kuukausi vähemmän ja harvemmassa. Ja kaikki vanhenevat eivätkä ole toimintakykyisiä vaaratilanteissa*”.

Kylään saattaa muuttaa tuntemattomia, ei-toivotuina pidettyjä ihmisiä kuten päihneiden käyttäjiä, tai kylässä saattaa esiintyä rasismia: *”Edelleen lapset kuulevat, että kaikki saamelaiset tulisi tappaa. Surullista. Suomi on rasistinen maa*” (nainen, 51–60 v.). Kylään muuttava voi myös tuntea itsensä ulkopuoliseksi, kun uusiin tulokkaisiin ei suhtauduta vastaanottavasti: *”Valitettavasti emme ole saaneet tunnetta siitä, että meidän olisi hyväksytytty kyläläisiksi, vaikka olen yrittänyt olla aktiivinen. Aikoinaan eräs tuttava, jolla oli yritystoimintaa samalla paikkakunnalla, kertoi että asukkaat hyväksyvät sinut vasta kymmenen vuoden kuluttua*” (nainen, 61–70 v.).

Kirjoitelmissa käsitellään eräitä turvattomuutta aiheuttavia maaseudun alakulttuureja, kuten vaarallista liikennekulttuuria, johon kuuluvat välinpitämättömyys, ylinopeus ja päihtyneen ajaminen: *”Eniten pelkään kaahaajia. On yleistä ajaa ylinopeutta ja vielä pienessä tuiskeessa*” (nainen, 41–50 v.); *”Ajoneuudet ovat kohtuuttomat johtuen kul-*

jettajien välinpitämättömyydestä nopeusrajoituksia kohtaan” (mies, 41–50 v.). Maaseutukylissä turvallisuusuhkana pidetään lisäksi metsästyskulttuuria, johon kuuluu alkoholin käyttö: *”Metsästyskoiria saattaa juoksennella vastaan, ja saa pelätä, ampuuko joku minut luullen hirveksi. Utisisista saa lukea onnettomuuksista, kun liian vanhat ja huononäköiset metsästäjät räiskivät kaikkea liikkuvaa ja todennäköisesti humalassa*” (nainen, 31–40 v.); *”Metsästäjistä valtaosa on vaarallisia tappamishurmassaan*” (nainen 51–60 v.).

Metsästäystä harrastamattomat harmittelevat sitä, etteivät he voi rauhassa käyttää metsiä, jotka metsästäjät aseineen ovat ”vallanneet”: *”Aina joutuu varustautumaan värikkäin asuin ja silti saa pelätä niin itsensä kuin koiriensa puolesta*” (nainen, 51–60 v.). Usein kuitenkin koetaan, että metsästäystä ei voi arvostella, sillä se saattaa johtaa yhteisön ulkopuolelle jäämiseen: *”Ei-metsästäväenä luonnon- ja eläintenystävänä jää ilman naapuriapua ja on pakko pärjätä omillaan*” (nainen, 51–60 v.). Toisinajattelijat vaiennetaan ja heitä voidaan uhkailla: *”Maaseudulla joutuu pelkäämään, milloin joutuu metsästäjien silmätkiksi. Metsästyserikokset eivät tule julki, koska kukaan ei uskalla puhua. Mitä pienempi paikkakunta, sen suurempi valta aseistetuilla metsästäjillä on*” (nainen, 51–60 v.).

Metsästyskulttuurin ohella turvattomuutta herättää asukkaiden vihamielisenä ja väkivaltaisena pidetty luontosuhde: *”Ajattelukulttuuri, jossa luontoa alistetaan ja hyväksikäytetään, on vallitseva. Tuo ajattelumaailma joskus pelottaa ja luo turvattomuuden ja toivottomuuden tunnetta*” (nainen 51–60 v.); *”Jatkuva vihamielisyys luontoa kohtaan tuo turvattomuutta*” (nainen, 41–50 v.); *”Täällä asuu paljon sellaisia ihmisiä, jotka ovat vieraantuneet luonnosta täysin. Kaikki pitäisi tappaa, eritoten suurpedot*” (nainen, 31–40 v.). Virheellisenä pidetty ajattelumalli opetetaan toisinaan jopa koululaisille: *”Minua surettaa ja ahdistaa se, miten jopa koulussa puhutaan metsästäjien ja maanviljelijöiden äänellä siten, että luonto itsessään ei ole itseisarvo. Opettaja tappoi koulun pihassa kyykäärmeen, koska jotkut lapset pelkäsivät käärmettä. Kasvattamisen sijaan opetettiin ratkomaan ongelma tappamisella*” (nainen, 41–50 v.).

Terveystuonon palvelujen ja julkisen liikenteen puuttuminen huolettaa kirjoittajia ja vaikeuttaa arjen sujuvuutta. Autolla liikkuvat kirjoittavat teiden huonosta hoidosta: *”Teiden huono kunto tuo turvattomuutta. Talvihoito on huonoa, lumiset, sohjoiset, jäiset kapeat tiet ja isot puutavararekat liikenteessä ovat jatkuva pelko. Samoin hiekkateiden huono kunto, kuoppaisuus ja hoitamattomuus*” (nainen, 71–80 v.). Teiden avaraamattomuus aiheuttaa vaaratilanteita, sillä toisinaan hälytysajoneuvot

eivät pääse lumen vuoksi perille: ”Teiden auruksessa hidastellaan ja päätetään tiet kovin lumisiksi, joten avun perille saapuminen saattaa keskeytyä kokonaan lumen vuoksi. Tällaistaakin on tapahtunut ja pelottaa jos se sattuu omalle kohdalle” (nainen, 61–70 v.).

Maininnat maalaiskylien julkisten tilojen turvattomuudesta koskevat pääasiassa maanteitä ja kevyen liikenteen väyliä; kirjoitelmissa ei sen sijaan käsitellä esimerkiksi baareja ja ravintoloita. Rakennetun tilan keskeisimpiä turvattomuutta aiheuttavia elementtejä ovat huonokuntoiset tiet, kapeat tienpienitaret sekä kevyen liikenteen väylien ja katuvaltojen puuttuminen. Pyöräilijät ja jalankulkijat ovat usein turvattomia pimeässä autojen keskellä: ”Pienen matkan päässä oleva vilkkaammin liikennöinti päätie, joka on ainut väylä päästä päivittäisasiainneille, on turvaton johtuen puutteellisesta kevyen liikenteen väylästä ja valaistuksesta” (mies, 41–50 v.).

Luonnonympäristöissä kirjoittajia pelottavat suurpedot ja erityisesti sudet, jotka voivat kirjoittajien mukaan tappaa reviiirilleen eksyviä koiria. Sudet pelottavat sekä kotipaikkakunnan metsissä että lähellä asutusta oman kodin tuntumassa: ”Ainoa mikä maaseudulla pelottaa on liian lähelle ihmisasutusta tulevat sudet, mistä syystä lapset saataan bussille aamuhämärässä” (nainen, 41–50 v.). Susia pelkäävät kirjoittajat korostavat usein sitä, että sudet lisääntyvät ja käyvät yhä rohkeammiksi siitä syystä, ettei niitä saa metsästä. Heidän pelkojensa juurisyys ovat kaupunkilaisten luonnonsuojelijoiden ja maaseudun asukkaiden välisissä kulttuurisissa eroissa, joita he pitävät esteenä nykyistä laajamittaisemman susien metsästyksen salilliselle. Sudet eivät enää pelkää ihmisiä, koska ”viherihmiset eivät osaa käyttää maalaisjärkeä” (nainen, 60–71 v.).

Tulkinta ja johtopäätökset

Kehkeytyvän maaseudun ainesosat ja turvallisuuden muotoutuminen

Kirjoitelmissa käsitellään yhteiskunnallisia suhteita pohtimalla hyvinvointivaltion läsnäoloa ja vetäytymistä. Odotetusti hyvinvointivaltion vetäytyminen tuottaa turvattomuutta (vrt. Sireni & Kattilakoski 2025). Suomi kaupungistuu ja maaseudun yhteiskunnallinen merkitys vähenee (Moisio 2018), ja nämä prosessit näkyvät kirjoitelmissa eriarvoisuuden ja unohdetuksi tulemisen kokemuksina. Aiempien tutkimusten mukaan ikääntyminen, maaltamuutto sekä palvelujen lakkauttaminen ja keskittäminen vaikeuttavat arjen sujuvuutta (Farmer ym. 2011; Brereton ym. 2011; Knabe & Klärner 2019; Syssner 2022), ja kokemukset taakse jäämisestä ja näköalattomuudesta aiheuttavat tyy-

tymättömyyttä (Rodríguez-Pose 2018; Moisio & Sirviö 2021; Tomaney ym. 2023). Tutkimuksemme osoittaa, että nämä kehityssuunnat aiheuttavat samalla turvattomuutta. Toisaalta täytyy muistaa, ettei maaseutu näyttäyty kirjoitelmissa yksiselitteisesti vain näivettyvänä elinympäristönä, vaan moninaisena, myös vireänä ja sosiaalisena asuinpaikkana, jossa julkiset ja yksityiset palvelut toimivat ja arki koetaan turvalliseksi.

Huolta aiheuttavat myös kansainväliset suhteet eli Venäjän Ukrainassa käymä hyökkäyssota, jota koskeva informaatio välittyy koteihin monien kanavien kautta (vrt. Hopkins ym. 2019: 442). Rajan läheisyydessä pelätään luvattomia tulijoita, ja sodan epäillään eskaloituvan ja johtavan infrastruktuurin häirintään Suomessa. Tiedotusvälineet verestävät osaltaan kansakunnan historiallista muistia nostamalla esille talvisodan traumoja.

Kylätason sosiaalisia suhteita ja kanssakäymistä kuvataan pääsääntöisesti myönteiseen sävyyn. Kyläyhteisöt ovat asukkaiden mielestä yhteisöllisiä ja huolehtivia – ja idyllisiä tässä suhteessa (Panelli ym. 2004). Kylissä, joissa naapuriapu ja talkoohenki kukoistavat, on turvallista asua. Perheeseen ja kyläyhteisöön tukeudutaan siitäkin syystä, etteivät viralliset tukirakenteet ole kattavia (ks. Kay 2012; Klärner & Knabe 2019). Huolehtiviin lähiyhteisöihin sisältyy kuitenkin eräitä kulttuurisia jakolinjoja ja ulossulkemista. Havaintojemme mukaan keskeinen jakolinja ei kuitenkaan Suomessa liity globalisaatioon eikä se koske monien muiden Euroopan maiden tapaan kantaväestöä ja maahanmuuttajia (Schuermans & De Maesschalck 2010; Scott & Hogg 2015). Arvomaailmojen yhteenörmäyksiä aiheuttavat sen sijaan eri alakulttuureja edustavien ihmisryhmien erilaiset suhteet luontoon ja metsästyksen. Luonnon hyväksi käyttäminen ja eläinten tappaminen jäsentyy takametsäisenä toimintana (vrt. Vepsäläinen & Pitkänen 2010), joka aiheuttaa pelkoa. Metsästyksiä ei kuitenkaan uskalleta kyseenalaistaa, koska se voi johtaa yhteisön ulkopuolelle jäämiseen (vrt. Rannikko 2020).

Tunnistamiamme turvallisuuden muotoutumisessa keskeisiä maaseudun fyysisen ympäristön aineksia ovat pitkät välimatkat, syrjäisyys, väljä tila, metsät ja sudet sekä muut petoeläimet – maaseutua kuvataan kirjoitelmissa luonnonläheisenä, metsäisenä ja heikosti saavutettavana, jollaisena se näyttää eurooppalaisen linssin läpi katsottuna (Copus 2011). Pitkät etäisyydet koetaan vaarallisiksi hätätilanteissa, jolloin avun saamiseen ja sairaalaan pääsemiseen kuluu paljon aikaa; toisaalta ihmisten vähyys merkitsee pienempää todennäköisyyttä joutua ristiriitatilanteisiin (vrt. Panelli ym. 2004). Luonto, varsinkin luonnon hiljaisuus ja rauhallisuus, on tässä merkityksessä turvallisuutta tuottava

ainesosa. Turvallisuushkana mainitaan kuitenkin esimerkiksi suurpedot.

Maaseudun rakennettu ympäristö ja infrastruktuuri, kuten maantiet, valaistus, sähköverkko, internet ja matkpuhelinverkko, mahdollistavat ja rajoittavat toimintaa. Tutkimuksemme osoittaa, että nämä tekijät ovat usein yhteydessä turvallisuuden murtumiin: puhelinyhteyksien heikko laatu aiheuttaa vaaratilanteita, sähköt katkeavat usein, katuvalaistus ja kevyenliikenteen väylät puuttuvat ja maanteiden koetaan olevan vaarallisen huonossa kunnossa etenkin talvisin. Maaseutueroitusten turvallisuuden tunnetta heikentävien materiaalisten tekijöiden uhkaavuus perustuu paljolti inhimillisen väliintulon riittämättömyyteen eli siihen, ettei ympäristön turvallisuuden parantamiseksi tehdä riittävästi. Kirjoitelmissa käsitellään lisäksi pohjoisen talven kylmyyttä, lunta, jäätä ja pimeyttä sekä myrskyjä, jotka ovat ajoittain asumisen ja liikkumisen arkeen vaikuttavia kehkeytyvän maaseudun ainesosia (Ikonen 2025). Pakkanen, lumi ja pimeys tuntuvat maalla asuvien jokapäiväisissä rutiineissa, sillä lämmitys, valaistus ja oman tien hoito ovat tavallisesti omalla vastuulla. Maaseutuasumisen ytimessä ovat omakotitalot, joiden ei-inhimillisiä ainesosia ovat omin avuin pärjäämisen kalustoon kuuluvat, turvallisuutta tuottavat auto, koira, takka ja kaivo.

Maaseututila kehkeytyy myös kehollisessa toiminnassa. Tekeminen näyttäytyy kirjoitelmissa kuvauksina talon kunnossapito- ja huoltotoista, polttopuiden kantamisesta, lumitöiden tekemisestä ja autolla ajamisesta. Tutkimuksemme havainnollistaa, että turvallisuus maaseudulla edellyttää fyysistä kuntoa ja taitoja. Yksin jäämisen, ikääntymisen ja toimintakyvyn heikkenemisen myötä turvallinen arki omakotitalossa voi muuttua turvattomaksi. Naapuriapu ja kylätoiminta edellyttävät niin ikään fyysistä läsnäoloa ja vuorovaikutusta. Toiminta, kuten omakotiasuminen, kylätoiminta, autoilu ja metsässä liikkuminen metsästysaikana, koetaan kehollisesti. Tunteet ja keholliset tunnekokemukset ohjaavat valintoja ja sosiaalisia suhteita ja vaikuttavat osaltaan siihen, millaiseksi maaseututila muodostuu. Kirjoitelma-aineistossa kuvattu naapureita kohtaan tunnettu luottamus, joka rohkaisee pyytämään ja antamaan apua toisille, on esimerkki tunteiden merkityksestä turvallisen maaseututilan kehkeytymisessä. Metsästäjiä kohtaan tunnettu epäluottamus puolestaan tekee luonnonympäristöistä turvattomia ja murentaa kokemusta maaseudusta turvallisenä tilana.

Johtopäätökset

Tutkimuksemme osoittaa, että maaseudun turvallisuushaasteet ovat toisenlaisia kuin rikollisuuden, väkivallan ja terrorismin uhkaan varautuvien kaupunkien, ja pelon maaseutumaantieteen teemat ovat erilaisia kuin kaupunkikeskeisessä, rikollisuuden pelkoon keskittyvässä pelon maantieteessä (esim. Brands & Schwanen 2014; Brands ym. 2015). Asukkaiden kirjoitelmiin pohjautuva analyysimme tuo esille maaseudun erityispiirteitä ja valottaa, millä tavalla harva ja hajautunut asutusrakente, luonnonympäristöt, maaseutumaiseen omakotiasumiseen liittyvä materiaali, palvelut ja infrastruktuuri sekä paikallisyhteisöt muovaavat kokemuksia turvallisuudesta. Se kiinnittää huomiota toistaiseksi vähän tutkittujen ei-inhimillisten tekijöiden merkitykseen turvallisuuden ja turvattomuuden kokemusten muotoutumisessa (Abraham & Ceccato 2023: 260).

Arjen turvallisuudella ja turvattomuudella on materiaaliset kiinnekohtansa, jotka uusmaterialistiseen tutkimuskirjallisuuteen nojaava analyysimme paljastaa. Turvattomuus ei toisin sanoen ole vain sosiaalinen konstruktio, kollektiivisen mielikuvituksen, median ja muiden tietolähteiden muovaama mentaalinen kokemus (vrt. esim. Koskela 2009: 37). Koettu turvallisuus on kuitenkin monen tekijän summa, ja se rakentuu ei-inhimillisen ja inhimillisen yhteisvaikutuksesta. Esimerkiksi Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa koskeva uutisointi, maaseudun merkityksettömyyttä korostavat diskurssit ja palvelujen keskittäminen murtavat turvallisuuden kokemusta. Sen rakentuminen ja ylläpitäminen edellyttää paitsi yksilöllistä pärjäämistä myös yhteisön ja yhteiskunnan tukea.

Tutkimuksemme pohjalta nousee myös uusia kysymyksiä ja jatkotutkimusaiheita. Kirjoitelmista käy ilmi, että eri yksilöiden näkökulmasta kehkeytyvät maaseudut voivat olla varsin erilaisia – vireitä tai näivettyviä, mukaan ottavia tai ulossulkevia. Näyttää myös ilmeiseltä, että kokemukset turvallisuudesta ovat yksilöiden ainutkertaiseen elämänhistoriaan, sukupuoleen ja asuinpaikkaan kytkeytyviä ”tapahtumia” (vrt. Brands ym. 2015; Edwards & Maxwell 2023; Mowri & Bailey 2023). Sen vuoksi tutkimusta turvallisen maaseututilan muotoutumisesta ja turvallisuuden murtumisesta olisikin hedelmällistä jatkaa sellaisilla aineistoilla ja menetelmillä – esimerkiksi haastatteluilla ja havainnoinnilla – joiden avulla on mahdollista ottaa huomioon yksilölliset tekijät ja paikalliset kontekstit.

Kiitokset

Tutkimus on toteutettu osana maa- ja metsätalousministeriön rahoittamaa Jyväskylän yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston yhteistä hanketta *Huolen ja huolenpidon maaseutu: esimerkkeinä pienillä työtuoloilla selviytyminen ja koettu turvallisuus* (HUOMA), 2023–2026.

KIRJALLISUUS

- Abraham, J. & Ceccato, V. (2023) Crime and safety in rural areas: A systematic review of the English-language literature 1980–2020. *Journal of Rural Studies* 94, 250–273. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2022.05.010>
- Allen, L., Fenaughty, J. & Cowie, L. (2022) Thinking with new materialism about ‘safe-un-safe’ campus space for LGBTTIQA+ students. *Social & Cultural Geography* 23(5) 757–773. <https://doi.org/10.1080/14649365.2020.1809012>
- Anderson, B., Kearnes, M., McFarlane, C. & Swanton, D. (2012) On assemblages and geography. *Dialogues in Human Geography* 2(2) 171–189. <https://doi.org/10.1177/2043820612449261>
- Ashmore, F. H., Farrington, J. H. & Skerratt, S. (2017) Community-led broadband in rural digital infrastructure development: Implications for resilience. *Journal of Rural Studies* 54, 408–425. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2016.09.004>
- Barad, K. (2007) *Meeting the universe halfway: quantum physics and the entanglement of matter and meaning*. Duke University Press, Durham. <https://doi.org/10.2307/j.ctv12101zq>
- Bondi, L. (2014) Feeling insecure: A personal account in a psychoanalytic voice. *Social & Cultural Geography* 15(3) 332–350. <https://doi.org/10.1080/14649365.2013.864783>
- Botterill, K., Hopkins, P. & Sanghera, G. S. (2019) Young people’s everyday securities: pre-emptive and proactive strategies towards ontological security in Scotland. *Social & Cultural Geography* 20(4) 465–484. <https://doi.org/10.1080/14649365.2017.1346197>
- Brands, J., Schwanen, T. & van Aalst, I. (2015) Fear of crime and affective ambiguities in the night-time economy. *Urban Studies* 52(3) 439–455. <https://doi.org/10.1177/0042098013505652>
- Brands, J. & Schwanen, T. (2014) Experiencing and governing safety in the night-time economy: nurturing the state of being carefree. *Emotion, Space and Society* 11, 67–78. <http://dx.doi.org/10.1016/j.emospa.2013.08.004>
- Brereton, F., Bullock, C., Clinch, J. P. & Scott, M. (2011) Rural change and individual well-being: the case of Ireland and rural quality of life. *European Urban and Regional Studies* 18(2) 203–227. <https://doi.org/10.1177/0969776411399346>
- Brickell, K. (2012) “Mapping” and “doing” critical geographies of home. *Progress in Human Geography* 36(2) 225–244. <https://doi.org/10.1177/0309132511418708>
- Ceccato, V. & Abraham, J. (2022) Crime and safety in the rural. *Lessons from the research*. Springer. <https://doi.org/10.21428/cb6ab371.5110d5ef>
- Ceccato, V. & Dolmen, L. (2013) Crime prevention in rural Sweden. *European Journal of Criminology* 10(1) 89–112. <https://doi.org/10.1177/1477370812457763>
- Christou, M. & Spyrou, S. (2016) Children’s emotional geographies of division in Cyprus. Teoksessa Benwell, M. & Hopkins, P. (toim.) *Children, young people and critical geopolitics*, 75–90. Ashgate, Aldershot. <https://doi.org/10.4324/9781315562827-5>
- Cloke, P., Goodwin, M., Milbourne, P. & Thomas, C. (1995) Deprivation, poverty and marginalization in rural lifestyles in England and Wales. *Journal of Rural Studies* 11, 351–365. [https://doi.org/10.1016/0743-0167\(95\)00016-X](https://doi.org/10.1016/0743-0167(95)00016-X)
- Coaffee, J. (2016) *Terrorism, risk, and the global city: Towards urban resilience*. Routledge, New York. <https://doi.org/10.4324/9781315612126>
- Colibaba, A., Russell, E. & Skinner, M. W. (2021) Rural volunteer fire services and the sustainability of older voluntarism in ageing rural communities. *Journal of Rural Studies* 88, 289–297. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2021.08.016>
- Cranston, S. & Lloyd, J. (2019) Bursting the bubble: spatialising safety for privileged migrant women in Singapore. *Antipode* 51(2) 478–496. <https://doi.org/10.1111/anti.12433>
- Copus, A. (2011) Final Report. ESPON 2013 project EDORA (European Development Opportunities for Rural Areas), Project 2013/1/2. https://archive.espon.eu/sites/default/files/attachments/EDORA_Final_Report_Parts_A_and_B-maps_corrected_06-02-2012.pdf 7.3.2026.
- Deleuze, G. & Guattari, F. (1987) *A thousand plateaus: capitalism and schizophrenia*. Continuum, London.
- Edwards, C. & Maxwell, N. (2023) Disability, hostility and everyday geographies of un/safety. *Social & Cultural Geography* 24(1) 157–174. <https://doi.org/10.1080/14649365.2021.1950823>
- Eskola, J. & Suoranta, J. (2008) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* (8. p.). Vastapaino, Tampere.
- Farmer, J., Nimegeer, A., Farrington, J. H. & Rodger, G. (2011) Rural Citizens’ Rights to Accessible Health Services: An Exploration. *Sociologia Ruralis* 52(1) 134–144. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9523.2011.00549.x>

- Flynn, M. & Kay, R. (2017) Migrants' experiences of material and emotional security in rural Scotland: Implications for longer-term settlement. *Journal of Rural Studies* 52, 56–65. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2017.03.010>
- Geniş, Ş. (2007) Producing elite localities: The rise of gated communities in Istanbul. *Urban Studies* 44(4) 771–798. <https://doi.org/10.1080/00420980601185684>
- Grip, L. & Karlsson, S. (2025) Maintaining emergency services in rural areas. Recruitment, retention and resignation of non-career firefighters in Sweden. *Journal of Rural Studies* 114, 103555. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2024.103555>
- Hall, E. & Bates, E. (2019) Hatescape? A relational geography of disability hate crime, exclusion and belonging in the city. *Geoforum*, 101, 100–110. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2019.02.024>
- Herslund, L. (2021) Everyday life as a refugee in a rural setting – What determines a sense of belonging and what role can the local community play in generating it? *Journal of Rural Studies* 82, 233–241. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2021.01.031>
- Hopkins, P., Hörschelmann, K., Benwell, M. C. & Studemeyer, C. (2019) Young people's everyday landscapes of security and insecurity. *Social & Cultural Geography* 20(4) 435–444. <https://doi.org/10.1080/14649365.2018.1460863>
- Hutta, J. S. (2009) Geographies of Geborgenheit: Beyond feelings of safety and the fear of crime. *Environment and Planning D: Society and Space* 27(2) 251–273. <https://doi.org/10.1068/d3308>
- Hyyryläinen, T. & Rynnänen, T. (2018) Maaseutukuvat ja -mielikuvat maaseudun kehittämisessä. *Maaseudun uusi aika* 2–3, 24–54.
- Ikonen, H.-M. (2025) Talvi kyläläisten liikkumisen muokkaajana. Teoksessa Sireni, M. & Rannikko, P. (toim.) *Aineen ja tunteen kylät. Uusmaterialistisia tulkintoja Sivakasta ja Rasimäestä*, 60–86. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1506. SKS, Helsinki.
- Kattilakoski, M. & Sireni, M. (2025). Kyläturvallisuus osana kylätoimintaa ja kokonaisturvallisuuden ketjua. *Maaseutututkimus* 33, 133–161. <https://doi.org/10.51807/maaseutututkimus.159831>
- Kay, R. (2012) Managing everyday (in)securities: Normative values, emotional security and symbolic recognition in the lives of Russian rural elders. *Journal of Rural Studies* 28(2) 63–71. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2012.01.018>
- Kelly, D., Steiner, A., Mazzei, M. & Baker, R. (2019) Filling a void? The role of social enterprise in addressing social isolation and loneliness in rural communities. *Journal of Rural Studies* 70, 225–236. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2019.01.024>
- Kern, L. (2010) Selling the 'scary city': gendering freedom, fear and condominium development in the neoliberal city. *Social & Cultural Geography* 11(3) 209–230. <https://doi.org/10.1080/14649361003637174>
- Klärner, A. & Knabe, A. (2019) Social networks and coping with poverty in rural areas. *Sociologia Ruralis* 59(3) 447–473. <https://doi.org/10.1111/soru.12250>
- Koskela, H. (2009) *Pelkokierre. Pelon politiikka, turvamarkkinat ja kamppailu kaupunkitilasta*. Gaudeamus, Helsinki.
- Koskela, H. (1999) Gendered exclusions: women's fear of violence and changing relations to place. *Geografiska Annaler B* 81, 111–123. <https://doi.org/10.1111/j.0435-3684.1999.00052.x>
- Koskela, H. & Pain, R. (2000) Revisiting fear and place: women's fear of attack and the built environment. *Geoforum* 31, 269–280. [https://doi.org/10.1016/S0016-7185\(99\)00033-0](https://doi.org/10.1016/S0016-7185(99)00033-0)
- Krippendorff, K. (2013) *Content analysis: an introduction to its methodology*. (3 p.). Sage, Thousand Oaks, LA & London.
- Lehtonen, O. (2021) Primary school closures and population development - is school vitality an investment in the attractiveness of the (rural) communities or not? *Journal of Rural Studies* 82, 138–147. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jrurstud.2021.01.011>
- Little, J., Panelli, R. & Kraack, A. (2005) Women's fear of crime: A rural perspective. *Journal of Rural Studies* 21, 151–163. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2005.02.001>
- Lucas, K. (2019) A new evolution for transport-related social exclusion research? *Journal of Transport Geography* 81, 102529. <https://doi.org/10.1016/j.jtrangeo.2019.102529>
- Massey, D. (2005) *For space*. Sage, London.
- McAreavey, R. & Argent, N. (2018) Migrant integration in rural New Immigration Destinations: an institutional and triangular perspective. *Journal of Rural Studies* 64, 267–275. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.08.001>
- Moisio, S. (2018) Urbanizing the nation-state? Notes on the geopolitical growth of cities and city-regions. *Urban Geography* 39(9) 1421–1424. <https://doi.org/10.1080/02723638.2018.1454685>
- Moisio, S. & Sirviö, H. (2021) Aluerakenne, alueellinen erivertaisuus ja Suomen aluekehitys. *Terra* 133(3) 113–127. <https://doi.org/10.30677/terra.100115>
- Mowri, S. & Bailey, A. (2023) Affects and assemblages of (un)safety among female bus commuters in Dhaka. *Geoforum* 144, 1–11. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2023.103802>
- OECD (2017) *OECD territorial reviews: Northern sparsely populated areas*, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264268234-en>

- Oliva, J. & Camarero, L. (2025) Accessibility, car dependence and rural peripheralization: The Automobility gap in the Spanish countryside. *Sociologia Ruralis* 65(1) e12505. <https://doi.org/10.1111/soru.12505>
- Pain, R. (2000) Place, social relations, and fear of crime. *Progress in Human Geography* 24(3) 355–388. <https://doi.org/10.1191/030913200701540474>
- Pain, R. (2001) Gender, race, age, and fear in the city. *Urban Studies* 38(5/6) 899–913. <https://doi.org/10.1080/00420980120046590>
- Pain, R. (2009). Globalized fear? Towards an emotional geopolitics. *Progress in Human Geography* 33(4) 466–486. <https://doi.org/10.1177/0309132508104994>
- Panelli R., Kraack A. & Little J. (2005) Claiming space and community: Rural women’s strategies for living with, and beyond, fear. *Geoforum* 36(4) 495–508. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2004.08.002>
- Rannikko, P. (2020) Suden salametsästys ja vaikenemisen kulttuuri. *Oikeus* 1/2020, 74–93.
- Roberts M. & Eldridge A. (2009) *Planning the night-time city*. Routledge, Abingdon.
- Rodríguez-Pose, A. (2018) The revenge of the places that don’t matter (and what to do about it). *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society* 11(1) 189–209.
- Roestone Collective (2014) Safe space: towards a reconceptualization. *Antipode* 46(5) 1346–1365. <https://doi.org/10.1111/anti.12089>
- Schuermans, N. & De Maesschalck, F. (2010) Fear of crime as a political weapon: explaining the rise of extreme right politics in the Flemish countryside. *Social & Cultural Geography* 11(3) 247–262. <https://doi.org/10.1080/14649361003637190>
- Scott, J., Hogg, R., (2015) Strange and stranger ruralities: social constructions of rural crime in Australia. *Journal of Rural Studies* 39, 171–179. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.11.010>
- Shergold, I. & Parkhurst, G. (2012) Transport-related social exclusion amongst older people in rural Southwest England and Wales. *Journal of Rural Studies* 28(4) 412–421. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2012.01.010>
- Sireni, M. & Kattilakoski, M. (2025) Arjen turvallisuus itäsuomalaisella maaseudulla. Teoksessa Pöysä, V., Ristaniemi, H., Julkunen, L. & Vehkalahti, K. (toim.) *Monikerroksinen maaseutu*. Arki, muistot ja mielikuvat, 119–142. Gaudeamus, Helsinki.
- Syssner, J. (2022) What can geographers do for shrinking geographies? *Fennia* 200(2) 98–119. <https://doi.org/10.11143/fennia.120536>
- Székely, V. & Novotný, J. (2022) Public transport-disadvantaged rural areas in relation to daily accessibility of regional centre: Case study from Slovakia. *Journal of Rural Studies* 92, 1–16. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2022.03.015>
- Tomaney, J., Blackman, M., Natarajan, L., Panayotopoulos-Tsiros, D., Sutcliffe-Braithwaite, F. & Taylor, M. (2023) Social infrastructure and “left-behind places”. *Regional Studies* 58(6) 1237–1250. <https://doi.org/10.1080/00343404.2023.2224828>
- Vepsäläinen, M. & Pitkänen, K. (2010). Second home countryside. Representations of the rural in Finnish popular discourses. *Journal of Rural Studies* 26(2) 194–204. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2009.07.002>
- Vihinen, H., Korhonen, K., Myllymäki, T. & Sandqvist, S. (2024) Maaseutubarometri 5.0. <https://www.maaseutupolitiikka.fi/uploads/MANE-raportit/Maaseutubarometri-5.0-osa-1-esitysdiagrammi-saavutettava.pdf> 7.3.2026.
- Weatherly, C. & Doherty, F. C. (2025) “It’s one thing after another, after another”: A participatory and systems-based exploration of farmer mental health and climate change. *Journal of Rural Studies* 114, 103573. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2025.103573>
- Williams, T., Lakhani, A. & Spelten, E. (2022) Interventions to reduce loneliness and social isolation in rural settings: A mixed-methods review. *Journal of Rural Studies* 90, 76–92. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2022.02.001>
- Yarker, S., Heley, J. & Jones, L. (2020) Stewardship of the rural: Conceptualising the experiences of rural volunteering in later life. *Journal of Rural Studies* 76, 184–192. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2020.04.011>
- Yarwood, R. & Gardner, G. (2000) Fear of crime, cultural threat and the countryside. *Area* 32(4) 403–411. <https://doi.org/10.1111/j.1475-4762.2000.tb00156.x>